integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

RAPPORT
Quickscan Wet Natuurbescherming
Noordzijde Haven en Zuidzijde Haven, Bergen op Zoom

Kenmerk : 19021843/RSL/rap1
Datum : 8 mei 2019

Opdrachtgever : Omniformgroup

[redacted]

Goedkeuring	Datum	Handtekening
[redacted]		

IDDS
's-Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 – 402 85 86

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Doel van het onderzoek 3
1.3 Leeswijzer 3
2. Opzet en uitvoering van het onderzoek 4
2.1. Bureaustudie 4
2.2. Veldonderzoek 4
2.3. Effectenbeoordeling 4
3. Beschrijving van het plangebied 5
3.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving 5
3.2 Algemene beschrijving van het plangebied 7
4. Wettelijk kader 8
4.1 Wet Natuurbescherming, onderdeel soorten 8
4.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant 9
5. Resultaten en effectenbeoordeling 9
5.1. Vleermuizen 9
5.2 Grondgebonden zoogdieren 10
5.3 Vaatplanten 10
5.4 Vogels 11
5.5 Amfibieën en reptielen 12
5.6 Vissen 12
5.7 Overige beschermde soorten 12
6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel 13
6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11 13
6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1 13
6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied 14
Literatuur en bronvermelding 14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding
In opdracht van Omniformgroup is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd aan en langs de kades van Noordzijde Haven en Zuidzijde Haven, te Bergen op Zoom. Aanleiding tot het uitvoeren van dit flora- en faunaonderzoek zijn de voorgenomen plannen om de kades te renoveren.

1.2 Doel van het onderzoek
Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

Indien overtreding niet kan worden vermeden, is in het onderhavige rapport aangegeven voor welke soorten en met welke onderbouwing ontheffing dient te worden aangevraagd. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, kan op basis van de quickscan een gedegen planning daarvan worden gemaakt.

1.3 Leeswijzer
In hoofdstuk 2 is de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot wordt in de bijlage een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

Plangebied: de kades van Noordzijde en Zuidzijde haven

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek (bureaustudie) en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecoloog uitgevoerd op 3 mei 2019 in de middag, zware bewolking en circa 14 graden Celsius.

2.1. Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2. Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3. Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn.

Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet Natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

3. Beschrijving van het plangebied

3.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving

Het plangebied ligt aan de Noordzijde en Zuidzijde Haven.

Op de onderstaande kaart is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur.

Binnen een straal van 10 kilometer liggen de volgende Natura 2000-gebieden: Markiezaat, Oosterschelde, Brabantse Wal en Zoommeer.

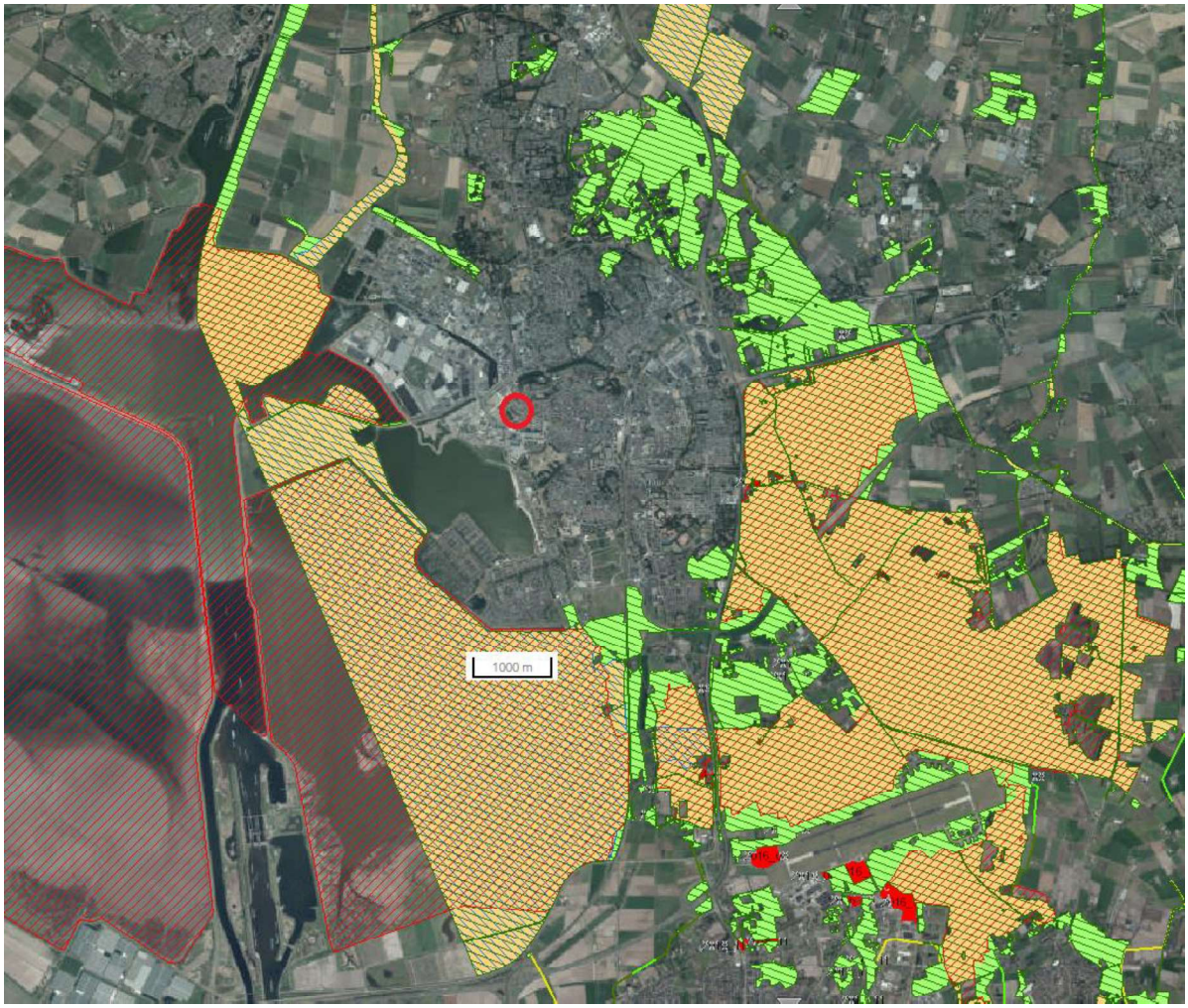

Ligging plangebied (rode cirkel midden) in een straal van ca 4 km ten opzichte van NNN (gekleurde gedeeltes) en Natura2000. Bron: Natuurbeheerplan Provincie Noord-Brabant

Plangebied (rode kader) in relatie tot omgeving.

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft de kades van de haven. Het bestaat geheel uit muren en verharding.

Foto-impressie plangebied

4. Wettelijk kader

4.1 Wet Natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet Natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
    a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
    b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
    c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
    a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
    b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant

Vrijstelling ten behoeve van bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, §2, artikel 2.2.1:
In verband met handelingen als bedoeld in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f en g, van de wet, is het, in afwijking van de verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, toegestaan om:
a. de soorten genoemd in bijlage 3, behorende bij deze verordening, te vangen;
b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de soorten, bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker, Middelste groene kikker (of bastaardkikker), Aardmuis, Bosmuis, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Haas, Huisspitsmuis, Konijn, Ondergrondse woelmuis, Ree, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Veldmuis, Vos, Wild zwijn, Woelrat
Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

5. Resultaten en effectenbeoordeling

5.1. Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek
Opstallen en bomen van voldoende grootte zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Aan de kade staan enkele bomen die vallen binnen de verstorende invloed van de werkzaamheden. Deze bomen moeten worden onderzocht op holtes, ingerotte delen of scheuren waar zich verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen bevinden. Eén gebouw bevindt zich eveneens binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden. Gebouwbewonende soorten, waarvan de gewone dwergvleermuis de algemeenste soort is, kunnen hierin verblijven indien geschikte invliegopeningen aanwezig zijn.
Het plangebied en de bomen langs de gedempte havens vormen een lijnvormig element, welke gebruikt kan worden als vliegroute voor vleermuizen.

Resultaten veldbezoek
In de kades zijn geen invliegopeningen voor vleermuizen aanwezig. In de bomen nabij het plangebied evenmin. Het gebouw grenzend aan de kade is voor vleermuizen niet toegankelijk. Verblijfplaatsen in, en binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden in, het plangebied zijn niet aanwezig. Als foerageergebied heeft het plangebied vanwege de afwezigheid van veel groen geen essentiële functie.
Het plangebied vormt, in combinatie met de gedempte haven, een lijnvormig element dat loopt naar de oude binnenstad. Vleermuizen die in de oude binnenstad verblijven kunnen van dit lijnelement gebruik maken als vliegroute tussen verblijf- en foerageergebied.

Conclusie vleermuizen
In het plangebied zijn geen invliegmogelijkheden voor vleermuizen aangetroffen. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Op basis van het bovenstaande is het uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van vleermuizen.
Als (vaste) vliegroute heeft het mogelijk wel een functie. Deze functie wordt niet opgeheven of verstoord, zolang de werkzaamheden niet in het donker, met gebruik van kunstmatige verlichting, worden uitgevoerd. De werkzaamheden kunnen wel zonder gevolgen plaatshebben in het donker in de periode 1 december tot 1 maart (winterrust vleermuizen).

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek
Vanwege het biotoop en de ligging in een stedelijke omgeving, waar omheen veel gebouwd wordt, worden geen beschermde soorten zoogdieren verwacht. Deze zijn afhankelijk van een ander, specialistisch, biotoop dan in het plangebied aanwezig is.

Resultaten veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren of sporen van beschermde zoogdieren waargenomen. In het plangebied zijn geen foerageer- en schuilmogelijkheden, in de vorm van besdragende struiken en takkenhopen of dergelijk. Het plangebied bestaat geheel uit verharding. Het plangebied is ongeschikt als biotoop voor beschermde zoogdieren. Algemene soorten zoogdieren worden gezien dit biotoop evenmin verwacht.

Conclusie grondgebonden zoogdieren
Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren aangetroffen. Deze worden gezien het biotoop ook niet verwacht in de toekomst. Voor eventueel aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek
De volgende beschermde vaatplanten kunnen op oude muren en kades voorkomen:
Blaasvaren staat op beschaduwd tot sterk beschaduwd, stikstofarm tot stikstofrijk, vochtig, ± voedsel- en basenrijk, zwak zuur tot meestal kalkrijk, stenige substraat, zelden op humeuze grond. Ze groeit op rotsen, puinhellingen en oude muren...

Schubvaren staat op zonnig tot half beschaduwd, warm, droog, zwak basisch tot kalkrijk, niet te voedselarm tot niet te voedselrijk, stikstofarm substraat. Ze groeit met name op rotsen (vooral op kalksteen), in rotsspleten, op oude muren en op puinhellingen.
Schubvaren komt voor op de oude kademuren.

Muurbloem groeit alleen op oude, verweerde muren van kerken, ruïnes, stadsmuren en forten die met zachte kalkspecie zijn gevoegd. Zij staat bovenop muren of uitspringende randen, in scheuren en nissen, op min of meer scheefstaande muurdelen of aan de voet van muren. Muurbloem is een zeer zeldzame soort waarvan de weinige resterende groeiplaatsen in Nederland exact bekend zijn.

Groensteel staat op beschaduwde, vrij droge tot vochtige, zwak basisch tot kalkrijke, niet te matig voedselarme tot matig voedselrijke, venig zand of stenige plaatsen. Ze groeit in loof- en naaldbossen, op oude, kalkrijke muren en puinhellingen, op rotsen en in rotsspleten..

De hierboven genoemde soorten komen volgens verspreidingsgegevens niet voor in of in de omgeving van het plangebied.

Voor andere beschermde soorten vaatplanten zijn de kades niet geschikt, zij hebben alle een ander over het algemeen specialistisch biotoop.

Resultaten veldbezoek
Beschermde muurplanten zijn niet aangetroffen. Andere beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek eveneens niet aangetroffen. De meeste beschermde planten zijn afhankelijk van een zeer specialistisch biotoop. Geconstateerd is dat het biotoop in het plangebied hiervoor niet geschikt is.
In de kade muren groeien mannetjesvaren, muurleeuwenbek, zuring, verschillende soorten bomen, waaronder els en es, rimpelroos en meer soorten die niet beschermd zijn.

Foto's van de aanwezige muurflora in het plangebied.

Conclusie vaatplanten
Geconcludeerd kan worden dat de aanwezige vaatplanten geen beschermde status hebben en ontwikkelingen niet in de weg staan.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek
In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd. De aanwezigheid van soorten waarvan het nest jaarrond beschermd kan op grond van het biotoop op voorhand worden uitgesloten.

Resultaten veldbezoek
In het plangebied en binnen de verstorende invloedsfeer van de werkzaamheden daarbinnen, zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Andere nesten, waaronder nesten van watervogels als fuut en meerkoet, waren niet aanwezig. Fuut en meerkoet broeden tot laat in het jaar, het is mogelijk dat deze soorten nog in het plangebied gaan broeden.

Conclusie vogels
Het plangebied heeft geen functie voor broedvogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. In het gebied zijn geen (overblijfselen van) jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het is niet uit te sluiten dat in het plangebied vogels broeden of gaan broeden. De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Iedere in gebruik zijnd nest is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half augustus.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek
Beschermde amfibieën en reptielen kunnen worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en van ligging ten opzichte van natuurlijk habitat van deze soortgroep en biotoop.

Resultaten veldbezoek
In het plangebied zijn geen amfibieën of reptielen waargenomen. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor beschermde amfibieën of reptielen vanwege het ontbreken van het juiste biotoop. Algemene soorten zijn niet waargenomen en worden, eveneens vanwege het ontbreken van het juiste biotoop, ook niet verwacht.

Conclusie amfibieën en reptielen
Beschermde amfibieën en reptielen kunnen op basis van biotoop worden uitgesloten. Voor eventueel aanwezige algemene soorten geldt de zorgplicht, zie §6.1.

5.6 Vissen

Resultaten bureauonderzoek
De volgende vissen zijn in Nederland beschermd: beekdonderpad, beekprik, elrits, Europese rivierkreeft, gestippelde alver, grote modderkruiper en kwabaal. Deze soorten komen op basis van verspreidingsgegevens niet voor.

Resultaten veldbezoek
Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat het water in het plangebied niet aan de specialistische eisen van bovengenoemde soorten voldoet.

Conclusie amfibieën en reptielen
Beschermde vissen kunnen op basis van verspreidingsgegevens en biotoop worden uitgesloten. Voor aanwezige algemene soorten geldt de zorgplicht, zie §6.1.

5.7 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek
De verschillende soorten libellen, vlinders, insecten en andere ongewervelden die vermeld worden in de Wet natuurbescherming zijn aanwezig in een ander biotoop dan het plangebied. Deze soorten stelle hoge eisen aan hun leefomgeving. Meldingen van deze soorten in het plangebied zijn er niet, het verspreidingsgebied ligt buiten het plangebied.

Resultaten veldbezoek
Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop ongeschikt is voor beschermde soorten libellen en vlinders, vanwege het ontbreken van poeltjes of waardplanten voor ei-afzetting.

Conclusie overige beschermde soorten
Met beschermde ongewervelde diersoorten hoeft op grond van biotoop en verspreidingsgegevens geen rekening gehouden te worden.

6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het onwaarschijnlijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen worden aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Dit zolang de werkzaamheden niet in het donker, met gebruik van kunstmatige verlichting, worden uitgevoerd. De werkzaamheden kunnen wel zonder gevolgen plaatshebben in het donker in de periode 1 december tot 1 maart (winterrust vleermuizen).
Indien de werkzaamheden toch in het donker, en met gebruik van kunstmatige verlichting, plaats moeten vinden, is nader onderzoek naar de functie van het plangebied als vliegroute voor vleermuizen noodzakelijk.

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
    a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
    b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
    c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Zodra een in het wild levend dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied. Voor vissen geldt dat deze tijdens de werkzaamheden voldoende mogelijkheden hebben, in het water waar niet wordt gewerkt, om te vluchten. Hiermee wordt aan de zorgplicht voor vissen voldaan.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Invulling zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1
De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Iedere in gebruik zijnd nest is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half juli.

Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecoloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Nee*	Nee	Nee	Geen verblijfplaatsen aanwezig, het plangebied heeft geen (essentiële) functie voor vleermuizen. * Werk niet in het donker.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Nee*	Nee	Nee	* Houd rekening met het broedseizoen
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vissen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Wij adviseren om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

Literatuur en bronvermelding

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

Verspreidingsatlas planten. 13 mei 2014, http://www.verspreidingsatlas.nl/planten

Sovon Vogelonderzoek Nederland: www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming: www. vogelbescherming.nl

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdiervereniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nationale Databank Flora en Fauna, www.telmee.nl